
	<p align="center">Силабус вибіркового освітнього компонента (ВОК) «ОСНОВИ АНТРОПОЛОГІЇ»</p> <p>Галузь знань: для усіх спеціальностей Спеціальність: для усіх освітніх програм Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Рік навчання: 2025-2026 Семестр: 3-4.</p>
<p>Структурний підрозділ</p>	<p>Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін, історичний факультет</p>
<p>Викладач:</p> 	<p>ПІБ: Баженов Олександр Львович Посада: доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін Науковий ступінь: кандидат історичних наук Вчене звання: доцент E-mail: bazhenov.oleksandr@kpnpu.edu.ua Робоче місце: навчальний корпус № 2 (вул. Татарська, 14), кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін. Профайл викладача: https://kaf-asipd.kpnpu.edu.ua/?page_id=301 https://scholar.google.com/citations?user=aPDqLLEAAAAJ&hl=uk&authuser=1 ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8643-914X</p>
<p>Лінк на освітній контент дисципліни</p>	<p>https://moodle.kpnpu.edu.ua/course/view.php?id=1709</p>
<p>Статус дисципліни</p>	<p>вибіркового освітнього компонента професійної підготовки</p>
<p>Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС / години</p>	<p>4 кредити ЄКТС / 120 год.</p>
<p>Мова викладання</p>	<p>Українська</p>
<p>Форми навчання</p>	<p>Очна / заочна</p>
<p>Політика дисципліни</p>	<p>Академічна доброчесність. Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність покликань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Списування під час практичних занять, підготовки до них, самостійної та контрольної роботи, екзамену заборонені (зокрема, з використанням мобільних пристроїв). Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмових роботах здобувачів та фактів списування є підставою для їх незарахування викладачем (незалежно від масштабів плагіату чи обману).</p> <p>Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом («Положення про організацію освітнього процесу в КІНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view).</p> <p>Якщо здобувач не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, виконав завдання самостійної роботи та модульної контрольної</p>

	<p>роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Пропущені заняття здобувач має відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12). Очікується, що здобувачі поступово відпрацьовуватимуть пропущені заняття й завершать цей процес вчасно (до останнього аудиторного заняття з дисципліни). Відпрацювання лекційного заняття передбачає знання здобувачем теоретичних питань плану. Відпрацювання пропущеного практичного заняття передбачає опанування теоретичних питань плану заняття. Очікується, що здобувачі не будуть запізнюватися на заняття, а мобільні телефони під час занять використовуватимуть лише з освітньою метою. Під час організації занять з використанням технологій дистанційного навчання очікується, що здобувач працюватиме на заняттях (з використанням платформ для відеоконференцій) з увімкненою вебкамерою.</p> <p>Неформальна/інформальна освіта. У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view</p>
<p>Що будемо вивчати?</p>	<p>Основною тенденцією, яка сьогодні склалась у вищій школі є антропологізація суспільних, гуманітарних та природничих наук. Антропологія тисне на всі науки про людину й змушує їх змінюватись. Вона, можна сказати, стала філософією, оскільки впливає на світогляд науковців, ламає старі парадигми й змушує науки розривати усталені стереотипи. Антропологія має особливий статус у загальній будівлі науки, оскільки перебуває на перетині біологічних та гуманітарних наук. Як наслідок, в системі антропології були сформовані нові напрямки досліджень, як-от культурна або соціокультурна антропологія, філософська, туристична, політична, юридична, економічна антропологія та ін. Отже, антропологія інтегрує різні знання про людину. На її базі формується нові міждисциплінарні напрями та галузі знання. Тому, саме в її компетенції сформулювати загальне уявлення про людину і визначити її місце в суспільстві.</p>
<p>Чому це треба вивчати?</p>	<p>Тому, що метою вивчення дисципліни є знайомство студентів із походженням і історією становлення людини на Землі, біологічним різноманіттям і сучасною єдністю людства, розкриття сучасних наукових концепцій щодо походження людини, антропологічної структури Земної кулі, антропологічних особливостей найдавнішого, давнього й сучасного населення території України, міграцій та генетичних контактів найдавнішого та давнього люду в контексті проблем етногенезу різних племен й слов'ян включно, що мешкали на території сучасної України тощо.</p>

<p>Яких результатів можна досягнути?</p>	<p>У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі фахові компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Знати найважливіші факти історичного минулого українського народу та історії людства загалом, а також мати більш глибокі знання про певний історичний період або проблему. – Розуміти контекст і причини відповідних історичних подій та використовувати ці знання у професійній діяльності. – Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі. – Вміти працювати з письмовими, речовими, етнографічними, усними, архівними та іншими історичними джерелами. – Здійснювати аналіз ситуацій з урахуванням історичного контексту та/або історичних передумов. – Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.
<p>Як можна використати набуті знання та уміння?</p>	<p>Студент повинен продемонструвати наступні результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов. – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. – Здатність до аналізу та синтезу джерел та наукових відомостей з історії України та краєзнавства для використання у практичній професійній діяльності. Володіння основами наукових досліджень у професійній діяльності. – Здатність виявляти та досліджувати історичні й археологічні джерела різних видів, аналізувати наукові тексти, узагальнювати інформацію. – Здатність здійснювати історичні й археологічні дослідження з визначеної тематики, в тому числі використовуючи методологічний інструментарій інших гуманітарних і соціальних наук. – Критичне усвідомлення взаємозв'язку між ключовими фактами, подіями, явищами і процесами в історії України та країн світу на різних етапах історичного розвитку. – Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки. – Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти. – Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження даного періоду на емпіричному й теоретичному рівнях. – Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Теоретико-методологічні засади дисципліни «Основи Антропології». Формування антропології як самостійної наукової</p>

	дисципліни. Загальні уявлення про напрями та методи історичної антропології. Теоретичні аспекти процесу антропогенезу. Антропогенез. Загальні уявлення про раси. Антропологічна структура населення земної кулі. Найдавніша людність на території України. Антропологічні особливості давнього населення території України. Антропологічний склад сучасного українського народу.
Методи навчання	Словесні, наочні методи: лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, робота зі словниками, посібниками, дидактичними матеріалами та іншими джерелами інформації, робота з електронними публікаціями та матеріалами наукометричних баз даних, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.
Інформаційне забезпечення	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баженов О.Л. Історія первісного суспільства. Підручник для історичних спеціальностей вищих закладів освіти. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2016. 371 с. 2. Борисова О. В. Соціальна антропологія : навчальний посібник. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 224 с. 3. Дяченко В. Антропологічний склад українського народу: Порівняльне дослідження народів УРСР і суміжних територій. Київ : Наук. думка, 1965. 127 с. 4. Корж О.П. Основи еволюції: навч. посіб. для студ. ВНЗ. Суми : Університетська книга, 2017. 381 с. 5. Сегеда С.П. Антропологія: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей внз. Київ : Либідь, 2009. 424 с. 6. Ситник О. Культурна антропологія: походження людини і суспільства. Навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. 180 с. <p style="text-align: center;">Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Баженов О.Л. До проблеми заселення найдавнішими людьми території України (доба раннього палеоліту). <i>Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Історичні науки</i>. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2018. Вип.11. До 100-річчя від заснування Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. С.116-124. URL: https://drive.google.com/file/d/1-ЮOWHSXRq1QOxtj5fKeP3i0xXaGmz8u/view 2. Баженов О.Л. Сучасна візія походження людини і людського суспільства в сучасній українській історіографії. <i>Вісник Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Історичні науки</i>. Кам'янець-Подільський: К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2017. Вип. 10. С.13-20. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vkpnu1_2017_10_4.pdf 3. Баженов О.Л. Ранній палеоліт на території України: історіографічний аспект. <i>Освіта, наука і культура на Поділлі. Збірник наукових праць</i>. Кам'янець-Подільський: Оіюм, 2017. Т.24: Присвячено 100-річчю подій Української революції 1917-1921 рр. С.292-303. URL: http://onkp.kpnu.edu.ua/article/download/161085/160261Бажено

	<p>в О. Археологічні дослідження у соціогуманітарному просторі Кам'янця-Подільського. Вісник науки та освіти / Серія історична. 2024. №2 (20). С.1362-1378.</p> <p>4. Баженов О.Л. Історія первісного суспільства : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти історичного факультету денної форми навчання. Видання 2, доп. I перероблене. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 270 с. URL: http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/7507/Vazhenov-O.L.-Istoriia-pervisnoho-suspilstva-2023.pdf?sequence=1&isAllowed=y.</p> <p>5. Солохіна, Л. О. Антропологія: навч. посіб. / Л. О. Солохіна; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 194 с.</p> <p>6. Юрій М.Ф. Антропологія: навчальний посібник. Київ : Дакор, 2008. 424 с..</p>															
<p>Обсяг дисципліни (години) та види занять</p>	<p>Денна форма: лекційні заняття (20 год.), практичні заняття (20 год.), самостійна робота (80 год.)</p> <p>Заочна форма: лекційні заняття (8 год.), практичні заняття (8 год.), самостійна робота (104 год.)</p>															
<p>Система оцінювання результатів навчання</p>	<p>Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: практичні заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 50 балів, самостійна робота – 15 балів, індивідуальні навчально-дослідні завдання – 15 балів.</p> <table border="1" data-bbox="600 1055 1495 1294"> <tr> <td colspan="4">Поточний і модульний контроль – 100 балів</td> <td>Сума балів</td> </tr> <tr> <td>Поточний контроль</td> <td>МКР</td> <td>Самостійна робота</td> <td>Індивідуальні навчально-дослідні завдання</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>20</td> <td>50</td> <td>15</td> <td>15</td> <td></td> </tr> </table>	Поточний і модульний контроль – 100 балів				Сума балів	Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання	100	20	50	15	15	
Поточний і модульний контроль – 100 балів				Сума балів												
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальні навчально-дослідні завдання	100												
20	50	15	15													
<p>Критерії оцінювання знань, умінь, навичок студентів на навчальних заняттях</p>	<p>Оцінювання на практичних заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.</p> <p><i>1 бал:</i> Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.</p> <p><i>2 бали:</i> Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.</p> <p><i>3 бали:</i> Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.</p> <p><i>4 бали:</i> Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.</p>															

Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

5 балів: Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

6 балів: Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

7 балів: Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

8 балів: Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

9 балів: Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

10 балів: Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

11 балів: Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

12 балів: Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Поточний контроль	Усне опитування, письмовий експрес-контроль, виступи здобувачів при обговоренні питань практичного заняття, виконання аналітичних завдань
Підсумковий контроль	Залік
Локація	Згідно з розкладом (https://kpnu.edu.ua/rozklad-zaniat/)